

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanım Düzeylerinin Yaratıcı Kişilik Özelliklerine Etkisi

İlknur ŞİMŞEK¹, Mehmet Mustafa YORULMAZLAR²

Özet

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 11.11.22
Kabul Tarihi: 16.12.22
Online Yayın Tarihi:
16.12.22

Anahtar Kelimeler:

Beden Eğitimi, Bilgi
Teknolojisi, Yaratıcı Kişilik

DOI:

10.55238/seder.1203029

Bu çalışmanın amacı, İstanbul Esenyurt ilçesinde görev yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) kullanım düzeylerinin yaratıcı kişilikleri üzerine etkisini belirlemek ve çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırmamızın örneklemini İstanbul/Esenyurt ilçesinde 2022/2023 yılı içerisinde Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı devlet ve özel okullarında çalışan 97'si kadın, 103'ü erkek toplamda 200 beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu", Günbatar (2014) tarafından oluşturulan "Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Tutum Ölçeği" ve Şahin ve Danışman (2017)'in oluşturduğu "Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği" uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 26 Windows paket programı kullanılarak One Way ANOVA testi, Tukey testi, bağımsız gruplar için t-testi uygulanmış olup anlamlılık değeri $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir. Ayrıca, beden eğitimi öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım düzeylerinin yaratıcı kişilikleri üzerine etkisini incelemek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Sonuç olarak, bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) ölçeğinde cinsiyet değişkenine göre erkek beden eğitimi öğretmenlerinin lehine istatistiksel bir farklılık saptanırken, cinsiyet değişkeni ile yaratıcı kişilik özellikleri (YKÖ) ölçeği arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Medeni durum değişkeninde BİT ve YKÖ ölçekleri arasında bekar beden eğitimi öğretmenlerinin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin bilgi ve iletişim düzeylerinin yaratıcı kişilik özellikleri üzerinde düşük düzeyde ve pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik tutumu arttıkça yaratıcı kişilik özelliklerinin de arttığı tespit edilmiştir.

The Effect of Physical Education Teachers' Information and Communication Technologies Use Levels on Creative Personality Traits

Abstract

Article Info

Received: 11.11.22
Accepted: 16.12.22
Online Published: 16.12.22

Keywords:

Physical Education,
Information Technology,
Creative Personalit

The aim of this study is to determine the effect of the information and communication technologies (ICT) usage levels of Physical Education Teachers working in Istanbul Esenyurt district on their creative personalities and to examine them in terms of various variables. Our sample consists of 200 physical education teachers, 97 female and 103 male, working in public and private schools affiliated with the Directorate of National Education in Istanbul/Esenyurt district in 2022/2023. To collect data for the study, the researcher used the "Personal Information Form," the "Information and Communication Technologies Attitude Scale" developed by Günbatar (2014), and the "Creative Personality Traits Scale" developed by Şahin and Danışman (2017). The One Way ANOVA test, Tukey test, and t-test for independent groups were used in the data analysis, and the significance value was set at $p < 0,05$ using the SPSS 26 Windows package program. In addition, regression analysis was performed to investigate the impact of physical education teachers' use of information and communication technologies on their creative personalities. As a result, while the gender variable in the information and communication technologies (ICT) scale revealed a statistical difference in favor of male physical education teachers, there was no significant difference between the gender variable and the creative personality traits (YQL) scale. A significant difference in the marital status variable was found between the ICT and YQL scales in favor of single physical education teachers. The knowledge and communication levels of physical education teachers who participated in the study on their creative personality traits were found to have a low-level and statistically significant relationship. It has been discovered that as physical education teachers' attitudes toward information and communication technologies improve, so, too, do their creative personality traits.

¹Esenyurt Erdoğanlar Ortaokulu, İstanbul/Türkiye, E-mail: ilknur.simsek@marun.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-7328-45678>

²Marmara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul/Türkiye, E-mail: mehmet.yorulmazlar@marmara.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-1051-0798>

Giriş

Bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde insanlık büyük bir değişim içerisine girmiş ve küreselleşmenin ortaya çıkışı hızlanmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojileri toplumlar için vazgeçilmez bir unsur haline gelerek yaşayış biçimi haline gelmiştir. Günümüzde toplumların gelişmişlik düzeyi ürettikleri bilimsel ve teknolojik çalışmalarla ölçülmektedir. Dünya tarafından kabul görebilecek bilimsel çalışmalar sonucunda elde edilen teknolojik yenilikleri üretebilmek için toplumların bireylerine iyi düzeyde eğitim vermeleri gerekmektedir. Toplumların teknolojik alanda yeni gelişmeleri üretebilmesi yaratıcı birey yetiştirmesine bağlıdır (Karasar, 2012).

Tarih boyunca sosyal hayatta kullanılan çeşitli araç ve gereçler insanın yaşamını etkilemiş ve değiştirmiştir. İnsanların kendi ihtiyaçlarında kullanabileceği araç ve gereçleri icat edebilmesi ve bu araç gereçleri kullanabilme yetilerinin olması insanları diğer canlılardan ayıran en önemli faktörlerden biridir. İnsanın dünya üzerindeki varlığından itibaren teknoloji, insanların hayatını etkileyerek şekillendirmiş ve insanlar için vazgeçilmez unsurlar arasında yer almıştır (Ata, 2008). Yaşadığımız çağda ise teknolojiyi kullanmanın zevk değil bir ihtiyaç ve neredeyse bir zorunluluk haline geldiği söylenebilir. Bireylerin sürekli yenilenen ve gelişen dijital teknolojiyi takip ederek kendilerini yenilemesi, geliştirmesi ve bu teknolojiye adapte olmaları gerekir (Yılmaz ve ark., 2010).

Teknolojik gelişmelere bakıldığında insanın yaratıcı yeteneğinin olduğu görülmektedir. İnsanın yaratıcı yeteneğinin sonucunda teknolojik gelişmeler olmuş, teknolojik gelişmeler de dünyayı değiştirmiş ve geliştirmiştir. Yaratıcı fikir ve ürünleri ortaya koyabilen bireyler genellikle gelişmiş toplumlardan çıkmaktadır. Bu yüzden gelişmiş toplum seviyesine gelinebilmesi için bireylerin yaratıcı özelliklerini destekleyici eğitim sisteminin ve uygun çevresel faktörlerin dizayn edilmesi önem arz etmektedir (Sak, 2014).

Yaratıcılık ile ilgili kavramlar araştırıldığında, üç temel bileşenden bahsedildiği gözlemlenir. Birincisi, yaratıcı fikirlerin sıradışı ve farklı olması gerektiği; ikinci olarak, bir kalitesinin olması; üçüncü olarak, mevcut sorunu çözmeye yardımcı olması gerekmektedir (Kauffman ve Sternberg, 2010). Yaratıcılık ile ilgili kavramlar konuşulduğunda bilgi ve tecrübelerden faydalanarak ortak bir kümede buluşması sonucunda yeni fikirlerin birdenbire ortaya çıkması gerekir. Çok farklı olayların birbiriyle hiç alakası olmadığı düşünülse de aralarında ilişki kurarak yeni ve farklı olan ürün yaratılmalıdır. Yaratıcılığın temeli, görmektir (Yenilmez ve Yolcu, 2007). Yaratıcı kişiler, birçok fikri hızlı ve özgün olarak ürün ortaya koyabilme yeteneğine sahiptirler. Belirsizliğe karşı anlayışlıdır. Karşılıklarına çıkabilecek riskleri alabilme yetisine sahiptirler. Heyecan ve duygulara kapalı değildir. İçsel motivasyonunu sağlayabilen, işine odaklanabilen başarısızlık korkusundan pek olmayan bireylerdir. Hisleri, hayal gücü yüksek, farklı şeyler denemeye ve tecrübeye açık, araştırmacı ve detaycıdır. Yaratıcılığa sahip olan kişiler zıt düşünceleri değerlendirerek anlaşmaya varabilirler.

Öğretmenler, hayata bakış açıları ve değerleri, sağladıkları öğrenme alanları, hayata geçirdikleri eğitim ve öğretim süreçleri, öğrencilerle olan iletişimleri ve etkileşimleri ile tüm öğrencilerin yaratıcı düşüncelerinin olgunlaştırılmasında değerli bir etkiye sahiptirler (Esquivel, 1997). Yaratıcı kişilik unsurlarını barındıran öğretmenler, eğitim sırasında karşılaştığı sorunlarla literatürde mevcut olan yöntem ve teknikleri

uygulamasının dışında kendi bireysel olarak geliştirdiği sıradışı yaklaşımları ile de başa çıkabilirler. Buna ek olarak öğretmenlerin yaratıcılık özellikleri, teknolojiyi kullanım düzeyleri de dersi işeyiş şeklini ve uygulayacağı oyun temelli etkinlikleri doğrudan etkileyecektir. Bilgi ve iletişim teknolojisi kullanımı-yaratıcı kişilik düzeyi dünya literatüründe hem de ülkemizde oldukça yeni bir araştırma kapsamıdır. Bu iki konu ayrı ayrı olarak araştırılmıştır. Fakat kişilerde bu ikisinin uyumunun birlikte çalışıldığı araştırmalar henüz literatürde yeni görülmeye başlanmıştır. Bu araştırmanın Türkiye’de uygulanacak olması hem Türkiye’de hem de dünyada literatürdeki bilimsel araştırmalara ışık olacaktır. Öğretmenlerin yaratıcı olması, bilgi ve iletişim teknolojilerini etkili bir şekilde kullanabilmesi, çevreye uyum sağlaması hem kendisinin hem öğrencilerinin hem de okul kültürünün yerini sağlamlaştırır.

Bu araştırmanın amacı, İstanbul Esenyurt ilçesinde görev yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Bilgi ve İletişim Teknolojileri “BİT” kullanım düzeylerinin yaratıcı kişilikleri üzerine etkisini incelemektir. BİT’e yönelik tutumlarını ve yaratıcı kişilik özelliklerini çeşitli değişkenler açısından inceleyip aralarında anlamlı farklılıkların olup olmadığını belirlemek hedeflenmiştir. Bununla birlikte, bilgi ve iletişim teknolojisi kullanım düzeyi ve yaratıcılık konusunda yapılacak çalışmalara farkındalık oluşturması ve literatüre yeni bir çalışma kazandırılması hedeflenmiştir.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, nicel araştırma yönteminden biri olan, ilişkisel yöntem ve nedensel karşılaştırma yöntemi uygulanmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırmanın evreni, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul İl Milli Eğitim.Müdürlüğü’ne bağlı devlet ve özel okullarda 2022/2023 eğitim öğretim yılı içerisinde görev alan beden eğitimi öğretmenlerini kapsamaktadır. Araştırmanın örnekleme ise, seçkisiz tesadüfi örneklem yöntemi ile belirlenen 2022/2023 eğitim öğretim yılı içerisinde İstanbul/Esenyurt ilçesinde Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı olan devlet ve özel okullarda çalışan 97 kadın ve 103 erkek toplamda 200 beden eğitimi öğretmenini kapsamaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verilerinin toplanmasında kişisel bilgi formu ve bilgi, iletişim teknolojileri tutum ölçeği ve yaratıcı kişilik özellikleri ölçeği kullanılarak oluşturulan anket kullanılmıştır. Oluşturulan anket Google Doc sisteminde online olarak beden eğitimi öğretmenlerine ulaştırılmış ve geri dönüşler toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan bu form “cinsiyet, yaş, mesleki çalışma yılı, medeni durum, eğitim durumu, kadro durumu” ile ilgili bilgileri edinmeyi içeren sorulardan oluşmaktadır.

Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği

Günbatar (2014) tarafından oluşturulan “Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği” (BİTTÖ) 5’li likert tipi olarak geliştirilmiş olup, ölçekte toplamda 23 madde ve 5 faktör bulunmaktadır. Ölçekteki tüm maddeler olumludur. Ölçekteki maddeler Tamamen Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Tamamen Katılıyorum şeklinde beş seçenekten oluşmuştur. Çalışmamızda katılımcıların Bilgi ve İletişim

Teknolojileri Tutum Ölçeği' ne vermiş oldukları cevapların Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı. 0,735 olarak bulunmuştur.

Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği

Şahin ve Danışman (2017) tarafından geliştirilen “Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği” Türkiye’de yedi farklı ilde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında lise ve üniversite eğitimlerine devam eden toplam 1770 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. “Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği” 17 madde ve 4 faktörden oluşmaktadır. 5’li Likert tipi olarak geliştirilen ölçek Kesinlikle Katılıyorum, Bazen Katılıyorum, Kararsızım, Bazen Katılmıyorum, Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde beş seçenekten oluşmaktadır. Çalışmamızda katılımcıların Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği’ ne vermiş oldukları cevapların Cronbach’s Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,742 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin analiz aşamasında IBM SPSS 26 programı kullanılmıştır. Analizlerde anlamlılık oranı $p < 0,05$ olarak alınmıştır. Betimsel istatistiklerde; frekans, yüzde, ortalama, standart sapma değerleri kullanılmıştır. Basıklık-Çarpıklık.değerleri ile verilerin normal dağıldığı tespit edilmiş (Tabachnick ve Fidell, 2013) ve parametrik testlerden iki bağımsız grup arasındaki verilerin karşılaştırılmasında Independent Sample T-Testi, ikiden daha çok bağımsız grup arasında ise One-Way Anova testi uygulanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişki düzeyinin belirlenmesinde ise Regresyon testi kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu kısmında istatistiksel analizler sonucunda istatistiksel olarak ölçülen verilere ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara ait demografik özellikler

Değişkenler		N	Yüzde%
Cinsiyet	Kadın	97	48,50
	Erkek	103	51,50
Yaş	18-29	63	31,50
	30-35	69	34,50
	36-45	49	24,50
	45 ve üzeri	9	9,50
Medeni Durum	Bekar	116	58
	Evli	84	42
Eğitim	Lisans	156	78
	YL/Doktora	44	22
Kadro	Ücretli	19	9,50
	Sözleşmeli	54	27
	Kadrolu	127	63,50
Mesleki Çalışma Yılı	1-3	43	21,50
	3-5	33	16,50
	5 ve üzeri	124	62

N: Katılımcı sayısı

Tablo 1’de çalışmaya katılan öğretmenlerin 103’ü (%51,5) erkek, 97’si (%48,5) kadın, 116’sı (%58) evli, 84’ü (%42) bekar olmak üzere toplamda 200 kişidir. Katılımcıların 69’ünü (%31,5) 18 – 29 yaş, 69’unu (%34,5) 30 – 35 yaş, 49’unu (%24,5) 36 – 45 yaş, 9’unu (%9,5) 45 yaş ve üzeri oluşturmaktadır. Katılımcıların 156’sı (%78) lisans, 44’i (%22) yüksek lisans/doktora mezunudur. 19 kişi (%9,5) ücretli, 54

kişi (%27) sözleşmeli, 127 kişi (%63,5) kadrolu olarak görev yapmaktadır. 43'ü (% 21,5) 1-3 yıl, 33'ü (% 16,5) 3-5 yıl, 124'ü (% 62) 5 yıl ve üzeri mesleki çalışma yılına sahiptir.

Tablo 2. Beden eğitimi öğretmenlerinin BIT ve YKÖ alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre T-testi sonuçları

Değişken	Kadın (n= 97)		Erkek (n=103)		t	p
	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss		
Genel BİT Eğilimi	4,10	0,57	4,39	0,65	-3,35	,00*
Sanal Ortamda Bilgilere Erişim	4,21	0,61	4,52	0,59	-3,65	,00*
Bilgisayar Donanımı	1,68	1,02	2,87	1,41	-6,79	,00*
Yazılım Kullanımı	3,26	0,86	3,75	0,87	-4,02	,00*
Sanal Ortamda İletişim	3,39	0,68	3,61	0,70	-2,24	,02*
BİT Toplam	3,43	0,55	3,91	0,48	-6,59	,00*
Amaç Yönelimlilik	3,53	0,98	3,73	1,02	-1,35	,17
İçsel Motivasyon	4,39	0,52	4,53	0,50	-,56	,57
Kendine Güven	4,30	1,02	4,43	0,93	-,90	,36
Risk Alma	3,30	0,73	3,39	0,67	-,89	,37
YKÖ Toplam	3,89	0,46	4,01	0,45	-1,71	,08

* $p < 0,05$

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların cinsiyet değişkenine göre, bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik tutum düzeyleri ve yaratıcı kişilik özellikleri ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan t-testi neticesinde; cinsiyet değişkeni BİT alt boyutları arasında genel BİT eğitimi ($t = -3,351$), sanal ortamda bilgilere erişim ($t = -3,658$), bilgisayar donanımı ($t = -6,798$), yazılım kullanımı ($t = -4,028$) ve sanal ortamda iletişim ($t = -2,245$), alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu alt boyutların ortalamaları dikkate alındığında BİT'in tüm alt boyutunda erkek katılımcıların lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkeni üzerine YKÖ ölçeğinin alt boyutları incelendiğinde ise; amaç yönelimlilik ($t = -1,35$), içsel motivasyon ($t = -0,56$), kendine güven ($t = -0,90$), risk alma ($t = -0,89$) alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p < 0,05$).

Tablo 3. Beden eğitimi öğretmenlerinin BIT ve YKÖ alt boyutlarının medeni durumlarına göre t-testi sonuçları

	Bekar (n=116)		Evli (n=84)		t	p
	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss		
Genel BİT Eğilimi	4,34	0,61	4,11	0,62	2,56	,01*
Sanal Ortamda Bilgilere Erişim	4,53	0,56	4,14	0,63	4,53	,00*
Bilgisayar Donanımı	2,18	1,34	2,45	1,40	-1,38	,16
Yazılım Kullanımı	3,70	0,85	3,26	0,90	3,42	,00*
Sanal Ortamda İletişim	3,64	0,69	3,31	0,66	3,38	,00*
BİT Toplam	3,77	0,51	3,54	0,6	2,87	,00*
Amaç Yönelimlilik	3,77	0,99	3,45	1,00	2,20	,02*
İçsel Motivasyon	4,58	0,43	4,41	0,58	2,41	,01*
Kendine Güven	4,47	0,89	4,22	1,06	1,78	,06
Risk Alma	3,33	0,69	3,37	0,71	-,37	,70
YKÖ Toplam	4,03	0,42	3,85	0,49	2,76	,00*

* $p < 0,05$

Tablo 3 incelendiğinde beden eğitimi öğretmenlerinin medeni durumlarına ilişkin bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik tutum düzeylerinde ve yaratıcı kişilik özelliklerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığını ölçmek amacıyla uygulanan t-testi sonucunda, medeni durum değişkeni ile genel BİT eğilimi ($t=2,56$), ansal ortamda bilgilere erişim ($t=4,53$), yazılım kullanımı ($t=3,42$), sanal ortamda iletişim ($t=3,38$), amaç yönelimlilik ($t=2,20$), içsel motivasyon ($t=-0,37$) alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık görüşmüştür. . Bu alt boyutların ortalamalarına bakıldığında; genel BİT eğilimi ($\bar{x}=4,34$), sanal ortamlarda bilgilere erişim ($\bar{x}=4,53$), yazılım kullanımı ($\bar{x}=3,70$), sanal ortamda iletişim ($\bar{x}=3,64$), amaç yönelimlilik ($\bar{x}=3,77$) ve içsel motivasyon ($\bar{x}=4,58$) alt boyutlarında bekar olanların lehine sonuç olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Beden eğitimi öğretmenlerinin BİT alt boyutlarının yaş değişkenine göre One Way ANOVA sonuçları

		n	\bar{x}	Ss	F	p	Tukey
Genel BİT Eğilimi	1- 18-29	63	4,41	0,58	7,28	0,00	1>3,4**
	2- 30-35	69	4,37	0,61			
	3- 36-45	49	4,03	0,61			
	4- 45 ve üzeri	19	3,85	0,61			
Sanal Ortamda Bilgilere Erişim	1- 18-29	63	4,56	0,48	14,78	0,00	1>3,4**
	2- 30-35	69	4,52	0,52			
	3- 36-45	49	4,14	0,61			
	4- 45 ve üzeri	19	3,73	0,76			
Bilgisayar Donanımı	1- 18-29	63	2,75	1,53	4,38	0,00	1>4***
	2- 30-35	69	2,16	1,26			
	3- 36-45	49	2,18	1,22			
	4- 45 ve üzeri	19	1,61	1,10			
Yazılım Kullanımı	1- 18-29	63	3,73	0,73	17,18	0,000	1>3,4***
	2- 30-35	69	3,87	0,84			
	3- 36-45	49	3,00	0,75			
	4- 45 ve üzeri	19	2,84	1,01			
Sanal Ortamda İletişim	1- 18-29	63	3,67	0,62	9,80	0,00	1>3,4**
	2- 30-35	69	3,68	0,71			
	3- 36-45	49	3,23	0,61			
	4- 45 ve üzeri	19	2,98	0,64			
BİT Toplam	1- 18-29	63	3,91	0,51	18,83	0,00	1>3,4***
	2- 30-35	69	3,82	0,42			
	3- 36-45	49	3,40	0,56			
	4- 45 ve üzeri	19	3,10	0,63			

* $p<0,05$, ** $p<0,01$, *** $p<0,001$

Tablo 4'e bakıldığında öğretmenlerin yaş değişkenleri ile bilgi ve iletişim teknolojileri tutum ölçeğinin alt boyutları arasındaki Anova analiz sonuçları gözlemlenmektedir. Buna göre, öğretmenlerin genel BİT eğilimi ($F= 7,28$; $p<0,05$) alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu farkın da 18-29 yaş arası değişkenin ($\bar{x}=4,41$) lehine olduğu tespit edilmiştir. Aynı şekilde diğer alt boyutlar incelendiğinde sanal ortamda bilgilere erişim ($F= 14,78$; $p<0,05$), bilgisayar donanımı ($F= 4,38$; $p<0,05$), yazılım kullanımı ($F= 17,18$; $p<0,05$) ve sanal ortamda iletişim ($F=9,80$; $p<0,05$) değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Tablo 5. Beden eğitimi öğretmenlerinin YKÖ alt boyutlarının yaş değişkenine göre One Way ANOVA sonuçları

		N	\bar{x}	Ss	F	p	Tukey
Amaç Yönelimlilik	1- 18-29	63	3,69	0,96	1,35	0,25	
	2- 30-35	69	3,77	1,05			
	3- 36-45	49	3,45	0,91			
	4- 45 ve üzeri	19	3,42	1,17			
İçsel Motivasyon	1- 18-29	63	4,64	0,46	6,51	0,00	1>3***
	2- 30-35	69	4,60	0,40			
	3- 36-45	49	4,29	0,55			
	4- 45 ve üzeri	19	4,32	0,66			
Kendine Güven	1- 18-29	63	4,26	1,14	1,21	0,30	
	2- 30-35	69	4,53	0,90			
	3- 36-45	49	4,23	0,87			
	4- 45 ve üzeri	19	4,43	0,88			
Risk Alma	1- 18-29	63	3,51	0,77	2,02	0,11	
	2- 30-35	69	3,33	0,66			
	3- 36-45	49	3,20	0,65			
	4- 45 ve üzeri	19	3,23	0,67			
YKÖ Toplam	1- 18-29	63	4,05	0,41	4,66	0,00	1>3**
	2- 30-35	69	4,03	0,39			
	3- 36-45	49	3,78	0,49			
	4- 45 ve üzeri	19	3,82	0,60			

* $p<0,05$, ** $p<0,01$, *** $p<0,001$

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin yaş değişkenleri ile yaratıcı kişilik özellikleri ölçeğinin alt boyutları arasındaki Anova analizi sonuçları verilmiştir. Test sonuçlarına göre, öğretmenlerin içsel motivasyon değişkeni ($F=6,51$; $p<0,05$) alt boyutu arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir. Bulunan bu farkın da 18-29 yaş arası değişkenin ($\bar{x}=4,64$) lehine olduğu tespit edilmiştir. Amaç yönelimlilik, kendine güven ve risk alma alt boyutları arasındaki ilişkilerin istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p<0,05$).

Tablo 6. BİT ve YKÖ arasındaki basit regresyon analizi sonuçları

	B	Standart Hata	Beta	t	p
Sabit	3,23	0,20	-	15,62	0,00
BİT	,196	0,06	0,24	3,53	0,00

$R=0,24$, $R^2=0,06$, $F=12,482$, $p=0,00$

Tablo 6’da beden eğitimi öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım düzeyleri, yaratıcı kişilik özelliklerinin anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını ölçmek için analiz edilen basit doğrusal regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir. Yapılan basit doğrusal regresyon analizi incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım düzeyleri, yaratıcı kişilik özelliklerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Beden eğitimi öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım düzeyleri ile yaratıcı kişilikleri arasında pozitif yönde ve zayıf seviyede anlamlı bir ilişki ($R=0,244$) olup beden eğitimi öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım düzeyleri, yaratıcı kişilik özellikleri üzerindeki toplam varyansın %6’sını açıklamaktadır.

Regresyon eşitliği: $Y=2,25+0,196*x$

Tablo 7. BİT alt boyutları ile YKÖ alt boyutları arasındaki ilişki

		Amaç Yönelimlilik	İçsel Motivasyon	Kendine Güven	Risk Alma
Genel BİT Eğilimi	Pearson r	,34	,53	,26	-,17
	p	,00*	,00*	,00*	,01*
	Pearson r	,41	,53	,26	-,12

Sanal Ortamda Bilgilere Erişim	p	,00*	,00*	,00*	,08
Bilgisayar Donanımı	Pearson r	-,15	,06	-,17	,39
	p	,03*	,39	,01*	,00*
Yazılım Kullanımı	Pearson r	,09	,13	-,19	,07
	p	,18	,06	,00*	,31
Sanal Ortamda İletişim	Pearson r	-,10	-,07	-,26	,28
	p	,16	,27	,00*	,00*

* $p < 0,05$, N=200

Tablo 7’de beden eğitimi öğretmenlerinin yaratıcı kişilik ile bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığını ölçmek için test edilen Pearson Korelasyon analizi neticesinde, genel BİT eğilimi alt boyutu ve amaç yönelimlilik ($r = ,346$; $p < 0,001$) içsel motivasyon ($r = ,530$; $p < 0,001$) alt boyutları arasında orta seviyede pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiş olup kendine güven ($r = ,268$; $p < 0,001$) alt boyutunda düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Risk alma ($r = -,177$; $p < 0,05$) alt boyutunda ise, düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Bilgisayar donanımı alt boyutu ile amaç yönelimlilik ($r = -,150$; $p < 0,05$) ve kendine güven ($r = -,176$; $p < 0,05$) düşük düzeyde negatif ilişki görülmüşken, risk alma ($r = ,391$; $p < 0,001$) alt boyutu. arasında orta seviyede pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Elde edilen bulgular sonucunda; yazılım kullanımı ($r = -,191$; $p < 0,05$) ve sanal ortamda iletişim ($r = -,266$; $p < 0,001$) azaldıkça kendine güvenin yükseldiği yorumlanabilir.

Tartışma ve Sonuç

Çalışma analiz bulgularına göre, beden eğitimi öğretmenlerinin BİT alt boyutlarından aldıkları toplam puanlar ile cinsiyet değişkeni bulgusu sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir ($p < 0,05$). Bu farkın belirtilen beş alt boyutun hepsinde (Genel BİT eğilimi, sanal ortamda bilgilere erişim, bilgisayar donanımı, yazılım kullanımı ve sanal ortamda iletişim) erkek beden eğitimi öğretmenlerinden kaynaklı olduğu tespit edilmiştir. Türk kültüründe bir aletin parçalarını söküp takmada ve tamir işlerinde erkeklerin daha etkin olduğu düşünülmektedir. Bundan dolayı bilgisayar ve benzeri teknolojik araçlarının parçalarını kurcalama işinin ve tamirinin erkekler tarafında yapılması beklenilir. Bununla birlikte YKÖ alt boyut ve toplam puanı ile cinsiyet demografik özelliği arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0,05$). Çıkan sonuç doğrultusunda yaratıcı kişilik özellikleri ölçeğinin tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmamasının nedeni, cinsiyetin yaratıcılığı etkilemediği şeklinde açıklanabilir. Tüm çalışmaların konusu olan cinsiyet kavramının yaratıcılığı ne seviyede etkilediğine yönelik incelemeler tartışma konusu olmuştur. Yaratıcılık ve cinsiyet kavramı arasındaki ilişkiye bakıldığı zaman net bir bilgi ortaya konulmamıştır. İnsanların gelişim dönemleri cinsiyet özelliklerine göre benzerlik göstermediğinden yaratıcılık düzeyleride farklılık gösterebilmektedir. Farklılık gösteren bu sonuçların erkek ve kadınların yaşamış olduğu toplumun yapısı, yetiştirme tarzı, karakter özellikleri, eğitim, psikolojik gibi içsel ve dışsal sorunlardan kaynaklı olabileceğini düşünebiliriz.

Literatürde araştırmamızla paralellik gösteren çalışmalarda: Köse ve ark., (2007) meslek. yüksekokulu öğrencilerinin bilgisayar ve internet kullanımına yönelik tutumlarını araştırmıştır. Bu inceleme sonucunda öğrencilerin cinsiyet durumu değişkeni ile öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımına yönelik tutumlarında erkek öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık belirlemiştir. Kesici ve ark. (2009) öğretmen

adaylarının bilgisayara yönelik tutumlarını incelemiştir. Bu inceleme sonucunda öğretmen adaylarının bilgisayara yönelik tutum puanlarının erkek öğretmen adaylarında daha yüksek olduğu ve bu farkın anlamlı olduğunu gözlemlemiştir. Şahin (2016) tarafından öğretmenlerin algıladıkları okul kültürü ile yaratıcı kişilik ve yaratıcı çevre ilişkilerini incelemiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının cinsiyet ve yaratıcı kişiliklerinde anlamlı farklılık saptamamıştır.

BİT toplam puanı, genel BİT eğilimi, sanal ortamda bilgilere erişim, yazılım kullanımı ve sanal ortamda iletişim alt boyutlarında medeni durum değişkeni arasında istatistiksel anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Medeni durum bireylerin yaşamlarında önemli bir etkiye sahiptir. Evli katılımcıların BİT'e yönelik tutumlarının bekar olan katılımcılara oranla daha düşük olduğu söylenebilir. Bu farkın evli katılımcıların yazılım kullanımı ve sanal ortamda iletişim gibi değişkenlere yeterli zamanı ayıramadığı bu yüzden bekar katılımcılara oranla bu değerlerin daha düşük çıktığı düşünülmektedir. YKÖ ölçeğinde ise, toplam puan, amaç yönelimlilik ve içsel motivasyon alt boyutlarında bekar öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$).

Araştırmamızı desteklen çalışmalar, Şahin (2016) yapmış olduğu çalışmada, öğretmenlerin yaratıcı kişilik ve çevre ilişkilerini çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Çalışma verilerine bakıldığı zaman, öğretmenlerin okul kültürü algıları kıdeme göre, yaratıcı kişilik ve yaratıcı çevre özelliklerinin ise öğretmenlerin eğitim durumuna ve medeni durumlarına ilişkin anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

BİT ölçeği toplam puanı ve altboyutları ile yaş değişkenleri arasında 18-29 yaş grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). YKÖ ölçek toplam puanı ve içsel motivasyon alt boyutu incelendiğinde ise, yine 18-29 yaş aralığının lehine anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). Beden eğitimi öğretmenlerinin yaratıcı kişilik özelliklerinde toplam puan ve içsel motivasyon alt boyutu hariç diğer boyutlarda yaş değişkenine göre anlamlı farklılık belirlenmemesinin sebebi olarak her yaşta insanın yaratıcı kişilik özelliklerini gösterebileceği söylenebilir. Yalnız 18-29 yaş aralığındaki öğretmenlerin üniversiteden aldıkları taze bilgileri ve pedagojik eğitimleri çalışma hayatlarına hızlı bir şekilde entegre etmeye çalışmaları içsel motivasyonlarını artıran bir etmen olarak görülebilir. BİT kullanımının hızla gelişen bu çağda giderek yaygınlaştığı ve değiştiği görülmektedir. Genç bireyler bu duruma hızla ayak uydurabilirken, yaş ilerledikçe bireylerin teknolojiye entegre olma süreleri artabilir. Genç öğretmenlerde eğitimde teknoloji kullanımı ve teknolojiyi sınıf içerisinde entegre etme motivasyonları daha etkili olurken, yaş arttıkça eğitimde teknoloji kullanımı ve içsel motivasyonları azalmaktadır.

Araştırmamızı desteklen çalışmalar, Uyduran (2018) sınıf öğretmenlerinin bilişim teknolojilerini kullanım düzeylerini yaş değişkeni açısından incelemiştir. Bu inceleme sonucunda 26-40.yaş grubu.ile 41 ve üzeri yaş grubu arasında 26-40 yaş grubu lehine anlamlı bir farklılık belirlemiştir. Celep (2020) öğretmenlerin yaş durumu değişkenine göre yaratıcı kişilik özellikleri ölçeğinin tüm alt boyutlarını incelemiştir. Öğretmenlerin, içsel motivasyon ve kendine güven düzeylerinde yaşa göre anlamlı bir fark belirlemiştir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım düzeyleri ile yaratıcı kişilikleri arasında pozitif yönde ve zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin düşük seviyede de olsa bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik tutumu arttıkça

yaratıcı kişilik özelliklerinin de arttığı söylenebilir. Araştırmamıza katılan beden eğitimi öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) tutum ölçeğinin alt boyutu genel BİT eğilimi ile yaratıcı kişilik özellikleri ölçeğinin amaç yönelimlilik, içsel motivasyon ve kendine güven boyutları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı korelasyon belirlenirken, sanal ortamda bilgiye erişim alt boyutunda amaç yönelimlilik ve içsel motivasyon boyutları arasında orta düzeyde pozitif yönlü, kendine güven alt boyutunda ise düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı korelasyon belirlenmiştir. Katılımcıların genel BİT eğilimi azaldıkça risk alma düzeylerinde artma görülecektir. Bilgisayar donanımı alt boyutu ile yaratıcı kişilik özellikleri ölçeğinin amaç yönelimlilik ve kendine güven alt boyutları arasında düşük düzeyde negatif yönde, risk alma alt boyutunda ise orta düzeyde pozitif yönde anlamlı korelasyon belirlenmiştir. Yazılım kullanımı alt boyutu ile yaratıcı kişilik özellikleri ölçeğinin kendine güven alt boyutu arasında düşük düzeyde negatif yönde anlamlı korelasyon bulunmuştur. Sanal ortamda iletişim alt boyutunda ise kendine güven alt boyutu arasında düşük düzeyde negatif yönlü, risk alma alt boyutunda ise düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı korelasyon bulunmuştur. Beden eğitimi öğretmenlerinin sanal ortamda iletişim düzeyleri azaldıkça kendine güven düzeyleri yükseliyorken risk alma düzeylerinin ise azaldığı söylenebilmektedir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin düşük düzeyde bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik tutumu arttıkça yaratıcı kişilik özelliklerinin de arttığı söylenebilir. Beden eğitimi öğretmenlerinin hızla gelişen bu teknolojiyi yakalayarak ayak uydurması gerekmektedir. Çünkü hayatımızın her alanında kullanılan teknolojinin sağladığı faydalar sayesinde öğretmenlerin bu teknolojiler karşısında kendisini yenilemesi ve geliştirmesi gerektiği söylenebilir. Gelişen ve değişen bu teknolojiye yakalama çabası da yaratıcı kişilik özelliklerini etkilediği düşünülebilir. Beden eğitimi öğretmeni eğitim ve öğretimde yeni gelişen teknolojik materyalleri kullanarak ya da bunlardan faydalanarak ders verimini daha üst düzeye taşıyabilir. Teknolojiden yararlanarak ders programlarını kolayca ve hızlıca düzenleyebilir, içeriğini zenginleştirebilir. Bu durumun da yaratıcı kişilik özelliğini artırma olasılığı yüksektir.

Öneriler

- Araştırmamız İstanbul/Esenyurt ilçesi ile sınırlıdır. Bu çalışma farklı ilçelerde, illerde, bölgelerde ve tüm ülke çapında daha kapsayıcı bir şekilde ve daha geniş örneklem grubu üzerinde yapılabilir.
- Beden eğitimi öğretmenlerine yönelik bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili seminer ve eğitimler verilebilir.
- Teknolojik araç gereçlerin ders içi etkinliklerde kullanımının artırılması için bilgilendirmeler yapılabilir.
- Beden eğitimi ve spor derslerinin mevcut şartlarda ders içi veriminin artırılması adına eğitim öğretimde kullanılabilen yaratıcı plan ve programlar hazırlanabilir.

Kaynaklar

Ata, B. (2008). Bilim ve Teknolojinin Sosyal Değişime Etkisi. Bilim Teknoloji ve Sosyal Değişme. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.

- Beşkonak, İ. (2021). Antrenörlerin Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanım Düzeylerinin Yaratıcı Kişilikleri Üzerine Etkisi. Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Celep, M. (2020) Okul öncesi özel eğitimde çalışan öğretmenlerin oyun öğretimine ilişkin öz yeterlikleri ve yaratıcı kişilik özelliklerinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Esquivel, G. B. (1997). Teacher behaviors that foster creativity. *Educational Psychology Review*, 7(2), 185-202.
- Günbatır, M. S. (2014). Bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik bir tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 121-135
- Gürsoy, F. (2001). Çocukta Yaratıcılığın Gelişimi, Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Karasar, N. Bilimsel Araştırma Yöntemi. (24. Baskı). Ankara: Nobel Akademik. 2012.
- Kaufman, J.C. ve Sternberg, R. (2010). Creativity. *Change: The Magazine of Higher Learning*, 39(4), 55-60.
- Kesici, Ş., Şahin, İ. ve Aktürk, A. O. (2009). Analysis of cognitive learning strategies and compute attitudes, according to college students. *Gender and Locus of Control*, 25 (2), 529-534.
- Kocacık, F. (2003). Bilgi Toplumu ve Türkiye. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(1), s1-10.
- Koçak Usluel, Y., & Haşlamam , T. (2003). Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanımına Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım: Varolan ve Tercih Ettikleri Bilgisayar Kullanma Durumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (25), s204-213
- Köse, S., Gencer, A. S., Gezer, K. (2007). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin bilgisayar ve internet kullanımına yönelik tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1) 21, 44-54.
- Özyılmaz, Ö. ve Gülbetkin, G.(2018). İlkokul Öğretmenlerinin Kişilik Özellikleri İle Mesleki Yeterlilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4, s231-246.
- Pehlivan, N. (2019). Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcılık Düzeyleri ile Yaratıcılığı Destekleme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Sakarya Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya*.
- Şahin, F. Danışman, Ş. (2017). Yaratıcı kişilik özellikleri ölçeği: güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Karabük Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 7 Sayı 2, s.750-763.
- Şahin, G. (2016). Öğretmenlerin Algıladıkları Okul Kültürü İle Yaratıcı Kişilik ve Yaratıcı Çevre İlişkilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Sak, U. (2014). Yaratıcılık Gelişimi ve Geliştirilmesi. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Senemoğlu, N. (1996). Yaratıcılık ve Öğretmen Nitelikleri. *Yaratıcılık ve Eğitim Paneli*.
- Sezgin, E. (2004). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocukların Yaratıcı Düşüncelerine Çeşitli Değişkenlerin Etkisi. Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

- Tezci, E., Karaca, D. & Sezginsoy, B. (2008). The Study Of Reliability And Validity Of Creative Materials. The Turkish Online Journal Of Educational Technology, 7(1), s4657
- Upitis, R. (2014). Creativity; The State of the Domain. In Measuring What Matters, People for Education, Toronto.
- Uyduran, M. (2018). Sınıf öğretmenlerinin bilişim teknolojilerini kullanım düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Yavuzer, H. S. (1994). Yaratıcılık. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Yenilmez, K. ve Yolcu, B. (2007). Öğretmen davranışlarının yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine katkısı. Sosyal Bilimler Dergisi, 18, s95-105.
- Yılmaz, Ş., Ulucan, H. ve Pehlivan, S. (2010). Beden eğitimi öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutum ve düşünceleri. Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 11 (1), s105-118.

Makale Alıntısı

Şimşek, İ. & Yorulmazlar, M.M. (2022). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanım Düzeylerinin Yaratıcı Kişilik Özelliklerine Etkisi [The Effect of Physical Education Teachers' Information and Communication Technologies Use Levels on Creative Personality Traits], *Spor Eğitim Dergisi*, 6 (3), 181-192.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.